

Prædiken 15. søndag efter trinitatis 2024. Steffen Ringgaard Andresen

Salmer:

562, KSB 817,411,441,474,163

Du skal ikke slå dig til tåls.

Du skal ikke slå dig til tåls. Det kan jeg huske, at min farmor sagde til mig. Dermed sagde hun naturligvis noget om forskellen mellem at være født i begyndelsen af 1900-tallet og at være født i begyndelsen af 1960'erne. Jeg behøvede jo ikke nødtvungent at affinde mig med det foreliggende på samme måde som min farmor måtte. Der har været langt flere åbne døre i mit liv end i hendes. Men hun sagde det jo også, fordi hun var livsklog og vidste noget om at prioritere her i livet. Og så fordi hun ønskede mig det allerbedste og glædede sig ubetinget på mine vegne, når det gik mig godt. Vi har vist ofte for få af den slags mennesker i vores liv.

Du skal ikke slå dig til tåls. Det vender jeg tilbage til.

Man gjorde Martha og Maria til typer, man kunne spejle sig i – og blive miskendt eller godkendt.

Martha - den fortravlede og urolige.

Maria - den vegeerende og modtagende.

Kirken gjorde Maria til idealtypen.

Og kulturen gjorde åndsarbejde og tankevirksomhed finere end håndværket.

Men handler fortællingen blot om sådan en typegodkendelse af os, så kan vi måske lige så godt blive hjemme foran husalteret.

Kulturredaktør på Berlingske Birgitte Borup skrev sådan her forleden:

I stedet får man det indtryk, at det i dag kræver en ekspert at omsætte relativt almindelige gøremål til virkelighed.

Terapetsamfundet har de seneste år sneget sig ind i tv-fladen, hvor danskerne får hjælp til at rydde op, finde en kæreste, renovere udkantsvillaen, betale deres regninger eller tabe de kilo, der har lagt sig som en dødvægt over libidoen.

De fleste programmer – lige fra "Luksusfælden" til "Fede forhold" – har det inkompetente eller viljeforladte menneske som hovedperson. Viljestyrken uddelegeres i stedet til psykologer, ejendomsmæglere, diætister og guddødeme nu også vaneterapeuter. Intet under, at danskerne kommer til at tvivle på egen formåen.

Det er selvfølgelig en provokation. Men hun har ret i, at vi spejler os. In eller yt, hot eller not. Vi har blot skiftet erstattet Martha og Maria ud med andre personer. Og Jesus med andre fortællere.

Jeg har i mit – i den store sammenhæng – korte liv mødt adskillige religionserstatninger. Og de behandler os mildt sagt ikke alle lige godt!

Men hvad nu, hvis fortællingen om Martha og Maria og om at vælge den gode del handler om ikke at slå sig til tåls? Og om at prioritere? Om noget, vi må have bragt balance i?

Nu kan opfordringen til at prioritere nemt lyde som et krav, som endnu en præstation vi skal yde i og til det her præstationsamfund.

Men sådan behøver det ikke at være. Det kan også handle om vores erfaring af, at der er døre i livet og tilværelsen, der åbner sig og lukker sig. *

For eksempel:

Der kommer et barn og prikker til mig. Hun har en bog eller et par svømmebriller i hænderne og spørger, om jeg vil læse en bog for hende eller tage med i svømmehallen.

Det er en åben dør.

Det er en åben dør ind til tidløs samhørighed i sofaen over en god historie. Eller til at lege og plaske en bekymringsfri time i svømmehallen.

Men så har jeg travlt der bag skærmen eller med bogen eller over gryden eller bunken af vasketøj eller bare med mine tanker om alt det, jeg også skal se at få nået, at jeg svarer åndsfraværende: Åh, ikke lige nu. Jeg skal lige være færdig her.

Før jeg for alvor får rejst mig fra skærmen og kigger efter hende, der ville læse eller i svømmehallen, læser hun alting selv og er blevet for stor til det plaskeri. Døren er lukket igen.

Og jeg? Jeg slog mig til tåls med alt det, jeg skulle nå. Og fik slet ikke det, jeg kunne have fået. Og hun? Hende fik jeg jo så også til at slå sig til tåls. Bogen blev ikke læs - sammen. Og svømmehallen ikke besøgt – sammen.

Eller som en skrev om et andet eksempel:

Hverdagen sætter sig som et fedtskeder på hjertet, så man ikke længere mærker, hvor højt man i grunden elsker den anden, og hvor betydningsfuld og værdifuld den anden er, lige ind til den dag, hvor en bilist kører i den forkerte side af vejen, en celle muterer eller et blodkar springer – og så er det for sent.

Døre åbner sig. Og døre lukker sig.

Jesu fortællinger er åbne døre til en verden, hvor alt er på sin rette plads. De er rendyrkninger af noget, vi sjældent ser i vores verden. Her skal vi ikke slå os til tåls.

Her er lys til dunkle dage. Her er mod til modløse dage. Her er stilhed i verdens tummel.

Jesus talte og handlede som var vi i Paradis.

Han ville ikke slå sig til tåls. Og han ville ikke lade sine medmennesker slå sig til tåls.

Og måske fattede Maria det bare intuitivt. Måske ville Maria bare ikke slå sig til tåls.

Det var hans måde at tale på.

Når mændene omkring hende forsøgte at overdøve hinanden, diskuterede, hvem af dem der var den største og vigtigste og havde mest ret, og alle havde slået sig til tåls med den slags mænd og med kampen om magten og alt det højt-råberi, så pegede han på et lille barn som det største. I skal ikke slå jer til tåls med mindre.

Når de kom forbi tiggere, og de fleste gik forbi, fordi de, og tiggerne selv, havde slået sig til tåls med fattigdom og menneskelig fornedrelse, så standsede han hver eneste gang og rakte hånden frem.

Når samfundets og religionens grundpiller ikke bar de trængende, men trængte de kuede, og alle havde slået sig til tåls med det, så blev han vred og sagde de

mægtiges lige op i ansigtet, at det var bedre, om der var bundet en møllesten om halsen på dem og de var smidt i havet.

De talte meget om synd og skyld og skam rundt omkring ham, hvad de burde tale om, var tilgivelse og barmhjertighed og alles berettigelse, sagde han. I skal ikke slå jer til tåls med mindre.

Nu havde Martha så lukket ham ind i huset. Og dér lukker han så døren op for dem til Guds rige. Og hun lyttede. Og som hun lyttede, kunne hun mindre og mindre henfalde til at mene, at det var ligegyldigt med hende, fordi hun i den store sammenhæng var glemt og værdiløs. Det var hun ikke her. Her behøvede hun ikke at slå sig til tåls.

Døren er åben. Den gode del skal ikke tages fra os.

Og her handler det om at lytte. For det handler også om en åben dør i os. Som er åben, når vi lytter. Det kan godt være skræmmende. For vi må jo så slippe trangen til at gøre noget og så meget andet – mens vi lytter.

Mens vi sidder og lytter er vi alligevel på vej. For det er vist sådan, at når vi kan føle os dér, hvor vi gerne vil være i livet, så er vi også på vej derhen.

Og så må vi ud i køkkenet igen - dér, hvor vi har vort virke. Og hvor der kaldes på os med alt, hvad vi vil, og er og kan. For Martha og Maria er en vekselvirkning i vores liv. Mellem stilhed og bevægelse, tavshed og tale, mellem at høre og at gøre, mellem mål og midler i vores liv. Så vi må ud i køkkenet igen. Men det er som om bekymringerne er færre nu og uroen har fået en rolig klangbund. Og med os har vi lyden og billedet af en virkelighed, hvor mål og midler løber sammen til ét i lyset af Jesu menneskelighed.

Amen

**Udtrykket og eksempel inspireret af en prædiken af biskop Marianne Gaarden.*